

Finansdepartementet, Budgetavdelningen, Strukturenheten

103 33 Stockholm

Att: Anna Segerstedt

Via e-post: fi.remissvar@regeringskansliet.se; alica.hallman@regeringskansliet.se;
kn.remissvar@regeringskansliet.se kn.registrator@regeringskansliet.se

Stockholm
2026-02-04

Ert dnr
Fi2025/01857

Vårt dnr
2025/177

Remissvar angående Produktivitetskommissionens betänkande Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29)

Näringslivets Regelnämnd (nedan NNR) har på eget initiativ och i samråd med våra medlemsorganisationer beslutat avge yttrande över ovan nämnd remiss och anför följande;

Bakgrund

Produktivitetskommissionens uppdrag är att analysera vilka faktorer som påverkar produktivitetstillväxten, identifiera hinder mot och möjligheter till att höja produktivitetstillväxten i Sverige samt lämna förslag för att höja produktivitetstillväxten i både näringslivet och offentlig sektor.

I delbetänkandet Goda möjligheter till ökat välbefinnande behandlas vissa av de områden som Produktivitetskommissionen har i uppdrag att analysera och bedömer vara av väsentlig relevans för produktivitetstillväxten. Valet av områden baseras i första hand på en övergripande bedömning av läget i svensk ekonomi och behovet av strukturella förändringar. Fokus ligger på förslag inom områdena regelförenkling, bostäder och byggande, tillståndprocesser, transportinfrastruktur, delar av utbildningsväsendet, kommuner samt vissa aspekter kring produktivitet i offentlig sektor i övrigt. Det förs även ett resonemang kring olika skatteslag utifrån ett produktivitetsperspektiv. Andra områden tas upp i huvudbetänkandet Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96).

Produktivitetskommissionen har identifierat regelförenkling som ett område med stor potential utifrån ett produktivitetsperspektiv. Den samlade regelbördan har beräknats kosta näringslivet upp emot 400 miljarder kronor per år.

De regelverk som omgärdar inte minst näringslivets verksamhet är omfattande och kan orsaka onödiga kostnader om de är oproportionerligt komplexa eller dåligt anpassade till verkligheten.

Dåligt anpassade regelverk kan även utgöra hinder för innovation och användning av ny teknik. En slutsats är att Sverige i dag har otillräckliga ramverk och processer för regelförenkling, varför det krävs ett antal förbättringar.

Det finns behov av ett förstärkt stöd samt aktiv uppföljning och kontroll av att både regeringen och myndigheterna beaktar förenklingsperspektivet i sitt regelarbete. Produktivitetskommissionen föreslår att särskild kompetens för detta samlas hos Ekonomistyrningsverket (numera Statskontoret men nedan förkortat ESV). Utredningen menar att mer resurser bör tillföras för att kunna stötta statliga förvaltningsmyndigheter och Regeringskansliet bl.a. avseende konsekvensutredningar och utvärderingar. Det föreslås vidare att ESV (Statskontoret) bör överta Regelrådets uppgifter att granska konsekvensutredningar och processen för detta bör skärpas. Det bör också skapas tydliga funktioner för att inhämta synpunkter från relevanta aktörer på både planerade och befintliga regelverk.

NNR har i sin granskning av remissunderlagen begränsat sig till kapitel 5 i betänkandet Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och det som berör regelförbättring/regelförenkling.

Problembeskrivning

NNR är helt enig med Produktivitetskommissionen om att Sverige i dag har otillräckliga ramverk och processer för regelförenkling, varför det krävs ett antal förbättringar. NNR vill dock betona att regeringen vidtagit vissa åtgärder inom regelförbättringsområdet som skulle kunna sägas ligga i linje med vad utredningen föreslår, eftersom det gått en tid sedan delbetänkandet färdigställdes.

Utredningen använder i kapitel 5 huvudsakligen termen regelförenkling. NNR använder oftast i stället termen regelförbättring, vilket är en bredare term som förutom regelförenkling även inkluderar regeltillämpning, implementering av regelverk samt reglers kostnadseffektivitet och kvalitet. Regelförbättring träffar därmed ett större område och en bredare palett av åtgärder.

Övergripande processer

En övergripande princip som Produktivitetskommissionen (5.1.2) tar upp, och som NNR fullt ut stöder, är att regler kontinuerligt behöver prövas och uppdateras.

Samhällets resurser behöver satsas på att förenkla för företagen

NNR är helt överens med Produktivitetskommissionen (5.1.3) om att förenkling måste få kosta, dvs att resurser behöver läggas på ett kontinuerligt regelförbättringsarbete. Detta då näringslivet står för den största delen av samhällets produktion, och därmed har störst betydelse för den samlade produktivitetsutvecklingen i ekonomin.

NNR håller med Produktivitetskommissionen (avsnitt 5.4) om vikten av en väl fungerande regelgivningsprocess med krav på konsekvensutredning inför införandet av nya regelverk och att regelgivningsprocessen behöver stärkas, bland annat genom en återremitteringsrätt för det organ som granskar konsekvensutredningarna (idag Regelrådet).

Otillräckliga ramverk och processer för regelförenkling (5.5.1)

NNR stöder Produktivitetskommissionens slutsatser angående behovet av att

regelgivningsprocessen blir bättre. Utredningen föreslår flera åtgärder och NNR vill bland dessa särskilt understryka behovet av ökad medvetenhet och ett aktivare arbete och styrning av regelförenkling i hela Regeringskansliet och hos myndigheterna. Beaktande av förenklingsperspektivet vid regelgivning har hittills i alltför stor utsträckning varit baserat på frivillighet och punktinsatser.

Produktivitetskommissionen framhåller att enligt både OECD och analyser som gjorts i Sverige saknar vi vissa nödvändiga moment i regelgivningsprocessen för att den på ett tillfredsställande sätt ska främja proportionerliga och väl anpassade regelverk. Det handlar om åtgärder såväl ex-ante, dvs. innan reglerna beslutas, som ex-post, dvs. efter det att reglerna har implementerats.

NNR menar att ansvaret för metodutveckling och metodstöd för analysarbete idag fortfarande är fragmenterat, det finns inga utpekade generella riktlinjer att förhålla sig till i analysarbetet och det saknas en övergripande helhetssyn (whole-of-government approach). Oavsett val av metod, behövs ett tydligare mandat för att kunna påverka de myndigheter som granskas för att få en skarpare process och därmed ett direkt genomslag. En grundläggande förklaring till det fragmenterade utvecklingsarbetet är att statsförvaltningen är organiserad i små departement och stora myndigheter. Mycket av beredningsarbetet genomförs också av myndigheter inom enskilda sektorer där det kan vara svårt att ha helhetssyn för sektorsövergripande prioriteringar.

För ex-ante behöver bland annat principen om att följa eller förklara implementeras. Regeringen behöver ta på sig att följa eller förklara, d.v.s. ge återkoppling till näringslivet och andra aktörer gällande de förslag och rekommendationer som kommer in genom en form av mottagningsfunktion i Regeringskansliet, med vilken dialog kan föras. En god hantering ex-ante skapar öppenhet i beslutsprocessen kring regler och minskar regelbördan genom att göra regelverket enklare för företag och medborgare. Ett ansvarsutkrävande av ansvarigt organ (Regeringen) skapar ett tryck att motivera avvikelser och upprätthålla konsekvens.

ESV (Statskontoret sedan myndighetssammanslagningen) har i samband med att den nya konsekvensutredningsförordningen sjösattes fått ett metod- och utvecklingsansvar för konsekvensutredningsförordningen och kraven däri och kan vara rådgivande i dessa frågor. Det får dock i detta sammanhang betraktas som ett embryo och NNR uppfattar inte att myndigheten idag har tillräckliga resurser eller mandat för att kunna ta det helhetsgrepp som krävs och som omfattar hela lagstiftningskedjan, i dessa frågor.

När det gäller ex-post är det NNRs uppfattning att det genomförs relativt få utvärderingar som presenterats av exempelvis olika utskott i riksdagen, givet det stora antalet beslut som fattas om nya eller ändrade regler. När det gäller kravet på utvärderingar enligt den gamla och nya konsekvensutredningsförordningen har det hittills i princip aldrig skett några mer omfattande utvärderingar. Utvärderingar i någon form genomförs inom ramen för kommittéväsendet, i Regeringskansliets departementsserie och genom en mängd uppdrag till olika myndigheter, ofta med olika former av avgränsningar. Enligt NNR tycks utvärderingar främst genomföras av myndigheter när det handlar om att bedöma effekterna av hur allmänna medel används, t.ex. av IFAU, Skolverket och Socialstyrelsen, men inte alls i samma utsträckning när det är företagskollektivet som får stå för kostnaderna. Den totala resursallokeringen är det som enligt NNR måste vara det centrala och inkluderas i olika utvärderingar. Detta innefattar kostnader för såväl det allmänna som för företagen och är nödvändigt för att i slutändan kunna diskutera frågan om effektivitet i olika regelverk.

Oavsett val av metod, behövs ett tydligt mandat för att kunna påverka de myndigheter som granskas för att få en skarpare process och därmed ett direkt genomslag. Även om ramverk och processer för regelförenkling är otillräckliga så finns delar på plats som bidrar på ett bra sätt. NNR avser i detta sammanhang Förenklingsrådet som ska bidra i processen för mottagande och behandling av regelförbättringsförslag (ex post), samt Implementeringsrådet som ska förstärka Sveriges hantering av hela regelgivningskedja inom EU samt vid genomförandet av EU-lagstiftning i Sverige (ex ante). Dessa två nya men väl fungerande funktioner finner NNR behöva redan nu utvecklas, förstärkas och göras permanenta.

Vilken aktör ska agera sammanhållande?

NNR anser att en tydligt utpekad aktör (Regeringen främst och, där så krävs givet den svenska förvaltningsstrukturen, en myndighet) bör få uppdraget att hålla samman arbetet med regelförenkling inom staten, med konsekvensutredningar och utvärderingar av regelverk. Styrningen från en sådan aktör behöver vara transparent och ansvar behöver kunna utkrävas när så är befogat, och tillräckliga medel måste tillföras.

Produktivitetskommissionen (5.6.2) anser att denna myndighet bör vara Ekonomistyrningsverket (numera Statskontoret). Oaktat vilken myndighet eller enhet som får ett sådant uppdrag behöver det ingå att utveckla kompetensen på området, utgöra stödfunktion till andra myndigheter samt granska myndigheternas arbete och etablera former för dialog och inspel från näringsliv och allmänhet. Det krävs också mer resurser, bredare kompetens och analysförmåga samt bättre verktyg än vad som i dag finns hos Regelrådet och Tillväxtverket, varför även alternativet att tillföra resurser inom befintliga strukturer behöver utredas. Utredningen anför vidare att även vissa beräkningsfunktioner som idag finns inom Tillväxtverket bör flyttas över till ESV (Statskontoret), vilket NNR finner vara ett intressant alternativ som det kan finnas anledning att utreda vidare. Vissa uppgifter till följd av ESVs (Statskontorets) ansvar över konsekvensutredningsförfordningen har förts över från Tillväxtverket.

Utredningen tar angående Regeringskansliets organisation upp förslag om inrättande av en statssekreterargrupp och en interdepartemental arbetsgrupp i enlighet med förslag i utredningen Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60). Utredningen avfärdar dock förslagen med hänvisning till att "den politiker som man allra helst vill binda upp inte kommer att låta så ske, och att den politiker som väljer att följa riktlinjen hade agerat på samma sätt ändå." Utredningen skriver vidare "ser inga givna nya åtgärder för att strama åt regeringens och Regeringskansliets arbete i dessa bemärkelser." Utredningen hänvisar vidare till "gemensambereidningen" i detta sammanhang. NNR har länge i dessa sammanhang efterlyst en mottagningsfunktion inom Regeringskansliet som på ett samlat och transparent sätt kan hantera förenklingsförslag från näringslivet. Som informell koordineringspunkt för regelförbättringsarbetet på Regeringskansliet finns nu en statssekreterargrupp och en IDA-grupp av tjänstemän som träffas löpande. Funktionen och deras mandat skulle behöva förtydligas och göras mer transparent, gentemot bland andra näringslivet.

Konsekvensutredning och systematisk utvärdering

Regelrådets funktion

NNR har länge framfört följande angående Regelrådets funktion: *För att Regelrådet ska kunna utgöra den oberoende och kraftfulla granskningsfunktion som behövs för att åstadkomma bättre konsekvensanalyser måste rådets organisation förändras och bli mer oberoende genom att rådet i första hand blir en egen myndighet med ett eget anslag och kansli och i andra hand få större rådgivning över ekonomi och personal. Regelrådets granskningsprocess behöver också utvidgas, fördjupas och tidigareläggas i processen. Vidare måste rådets resurser och mandat förnyas och förstärkas. Arvodering och tyngd hos Regelrådet är andra frågor som behöver ses över.*

NNR menar att valet av hemvist för ett framtida förstärkt Regelråd kommer att få konsekvenser. Regelrådet har ett visst mått av självständighet idag, såsom ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket. Det finns såvitt NNR uppfattar samsyn mellan Regelrådet och Tillväxtverket när det gäller näringslivets behov och betydelse för Sveriges konkurrenskraft. Trots detta ser NNR att det finns flera fördelar med en förstärkt självständighet för Regelrådet gentemot Tillväxtverket, bland annat när det gäller prioriteringar vid användningen av tillgängliga personalresurser.

Att infoga Regelrådets verksamhet i en annan myndighet, såsom exempelvis ESV (Statskontoret), måste övervägas noggrant innan ett sådant steg tas. En annan värmyndighet än Tillväxtverket behöver ha eller inta ett företagsperspektiv som inte gör att Regelrådet verksamhet prioriteras ned jämfört med andra myndighetsålägganden. Även om nuvarande regering trycker särskilt på Sveriges konkurrenskraft är detta i viss mån ett nytt mål för många myndigheter. Myndigheter fokuserar gärna på att göra rätt i enlighet med regelverken, vilket ofta leder till en viss försiktighet och aversion mot att ta risker. NNR menar att konkurrenskraft för näringslivet i stor utsträckning handlar om att avväga olika risker mot varandra och att prioritera. Myndigheterna prioriterar skydd och säkerhet medan näringslivet prioriterar innovation och potential (vinstmöjligheter). Regelrådet behöver ha ett starkt oberoende såsom myndighet i sin egen rätt, eller eventuellt infogas i en verksamhet med liknande prioriteringar, för att kunna bli den blåslampa för förbättring som NNR menar att det finns potential för, särskilt om Regelrådet också får en återremitteringsrätt.

NNR menar vidare att varumärket Regelrådet är starkt och har en tyngd som har betydelse för kvaliteten på konsekvensutredningarna. Att inom ESV (Statskontoret) börja bygga upp ett nytt varumärke (särskilt granskningsorgan) från noll förefaller NNR som ett slöseri med en god resurs.

En återremitteringsrätt – möjlighet för rådet att förelägga eller be de regelgivare som inte presenterat en fullgod konsekvensanalys att återkomma igen efter rådets synpunkter – för Regelrådet är den enskilt viktigaste frågan för att konsekvensutredningsförordningen ska få den effekt som avses, dvs att kvaliteten på konsekvensutredningarna och därmed beslutsunderlagen höjs väsentligt. Utvecklingen över tid visar att andelen godtagbara konsekvensutredningar har blivit större, men är långt ifrån tillfredsställande. Några betydande framsteg har inte noterats de senaste åren. Andelen godtagbara konsekvensutredningar för samtliga grupper regelgivare har de senaste åren varierat mellan strax över 50 procent och upp till 67 procent. Det kan också konstateras att Regelrådet har yttrat sig i fler ärenden de senaste åren. NNR gör bedömningen att ett förstärkt (blå tillfogad återremitteringsrätt) och oberoende Regelråd är viktigare än var

rådet finns placerat. Detta behöver vägas in vid fortsatta överväganden av en ev. flytt av rådet till ESV (Statskontoret).

En viktig princip som Produktivitetskommissionen (5.6.3) tar upp är att om den samhällsekonomiska analysen visar att en regeländring skulle innebära inte oväsentliga negativa nettoeffekter ska möjlighet finnas att trots detta gå vidare, dock under förutsättning att medgivande att besluta inhämtas från överordnat organ. Exempelvis ska medgivande till beslut om nya forskrifter i sådant fall behöva inhämtas från regeringen.

Krav på systematisk utvärdering som en del i regelgivningsprocessen

I avsnitt 5.6.5 tar utredningen upp behovet av uppföljning och utvärdering och konstaterar bland annat att Sverige på detta område ligger efter flera jämförbara länder såsom Storbritannien och Australien. ESV (Statskontoret) föreslår få ett ansvar för att föra register över konsekvensutredningar gällande föreskrifter och tillse att dessa uppdateras i enlighet med gällande tidsgräns. Även lagar och förordningar föreslås utvärderas inom en tidsgräns, även kallad solnedgångsklausul (solnedgångsklausul kan innebära beslut om obligatorisk utvärdering efter X år, istället för att automatiskt låta en regel upphöra). Sådana obligatoriska utvärderingar är lämpliga eftersom det leder till medvetna och underbyggda beslut som avgör huruvida en regel ska vara kvar, förändras eller tas bort. NNR stödjer detta ställningstagande, bland annat eftersom det medför tydliga tidsgränser för när utvärderingar ska genomföras. Utredningen tar upp att opartiskhet är en grund för god utvärdering, varför utvärderingar i första hand bör utföras av en oberoende extern part. Detta sistnämnda finner NNR centralt för att utvärderingsinstrumentet ska få den effekt som eftersöks, dvs ständigt uppdaterade och förbättrade regelverk.

Systematisk utvärdering av redan befintliga regelverk

I avsnittet 5.6.5 tas också frågan om utvärdering av redan befintliga regelverk upp. Utredningen skriver att en särskild analys- och utvärderingsfunktion (exempelvis inom ESV/Statskontoret) behöver inrättas som systematiskt kan utföra utvärderingar av regelverk inom prioriterade områden där förenklingar bedöms ha störst positiv potential. NNR menar att utvärdering av redan befintliga regelverk har stor potential att på relativt kort tid leda fram till uppdagande av förenklingsåtgärder som skulle kunna göra verklig skillnad för Sveriges konkurrenskraft. Det behövs dock stora resurser för att detta ska kunna bli verklighet. Utredningsväsendet i Sverige är redan omfattande och det kanske skulle behöva fördubblas för att en märkbar påverkan på den totala regelkakan eventuellt skulle kunna åstadkommas. Produktivitetskommissionen bedömer att årligen nytillkomna lagar och förordningar skulle kunna ge upphov till maximalt ett par hundra utvärderingar per år. Därtill kommer sedan behovet av att utvärdera sedan tidigare befintliga regelverk. Utredningen bedömer att ett årligt resurstillskott på ca 40 miljoner kronor skulle vara lämpligt för detta. Ur NNRs perspektiv förefaller detta vara kraftigt i underkant.

Regulatoriska sandlådor

Produktivitetskommissionen tar upp regulatoriska sandlådor och finner främst problem med sådana även om man säger sig uppmuntra till att i möjligaste mån använda försöksverksamhet. NNR är i grunden positivt till regulatoriska sandlådor – men under tydliga spelregler. Sandlådor måste utformas så att de fungerar för näringslivet och inte snedvrider konkurrensen och det behöver säkerställas en tydlig och effektiv kommunikation om förväntningar, med ändamålsenlig samordning och en flexibel, riskbaserad regulatorisk tillsyn. Det behöver upprätthållas en regelbunden och strukturerad dialog med innovationsekosystemet och

relevanta intressenter under hela den regulatoriska sandlådans livscykel och det behöver inrättas en nationell kontaktpunkt.

Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) uppger att de sedan 2022 driver ett pågående projekt med en regulatorisk sandlåda, inriktat på att ge vägledning till allmänheten kring integritet i ny teknik och nya användningsområden för teknik. Syftet är att främja integritetsfrämjande tekniska lösningar och stärka integritetsperspektivet i innovationsprocesser. Allt från stora till små och medelstora företag, startups, myndigheter, forskningsorganisationer och civilsamhälle/konsumenter kan ansöka om att testa i den regulatoriska sandlådan. Runt 40 ansökningar har inkommit till IMY:s regulatoriska sandlåda.

Myndigheternas förenklingsuppdrag och Förenklingsrådet

Myndigheternas förenklingsuppdrag

Produktivitetskommissionen skriver angående förenklingsuppdrag till myndigheter att man bedömer att den faktiska effekten av denna typ av obligatoriska och generella redovisningskrav delvis kan förväntas vara svag. Det finns risk att kraven behandlas slentrianmässigt, passivt och utan reellt ägarskap, och därför inte leder till konkreta förbättringar, särskilt inte på medellång och längre sikt. NNR menar, efter att ha följt 13 myndigheters regelförenklingsarbete på nära håll under snart två år, att effekterna på de materiella regelverken är små men att medvetenheten om problemet med den totala regelbördan för företagen har ökat, vilket är en nödvändighet för framgång i regelförbättringsarbetet. Myndigheternas förenklingsuppdrag skulle behöva permanentas genom att skriva in desamma direkt i myndighetsinstruktionerna, för att skapa långsiktighet i det fortlöpande arbetet att förenkla för företagen.

I avsnitt 5.6.6 tar utredningen upp behovet av återkommande avstämning om förenklingsarbetet mellan Regeringen och Riksdagen. Det föreslås att Regeringen i en särskild skrivelse till Riksdagen årligen redovisar hur den har agerat för att minska regelbördan för företag och andra. NNR tror att detta är ett avgörande krav för att det ska bli verklig verkstad i regelförbättringsarbetet. Det behöver finnas flera starka motiv för Regeringen att lämna årliga rapporter till Riksdagen, med ett konkret och substantiellt innehåll.

Förenklingsrådet

I avsnitt 5.5.2 tar utredningen upp att ett Förenklingsråd är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket som ska lämna förslag till regeringen på förenklingsåtgärder som minskar företagets regelbörda, administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader som företagen har till följd av regler. Rådets arbete ska främja konkurrenskraft, innovation och nya affärsmodeller. Förenklingsrådet har som uppgift att ta emot och analysera förslag från näringslivet och andra intressenter om hur regler kan förenklas, identifiera områden som är särskilt viktiga för näringslivet ur ett förenklingsperspektiv, samt lämna konkreta förslag till regeringen på hur företagets regelbörda och administrativa kostnader kan minskas, samt andra åtgärder för att underlätta för företag att följa befintliga regler.

NNR menar att Förenklingsrådets bedriver ett långsiktigt och effektivt förenklingsarbete som är av stort värde för processen att hantera näringslivets inspel gällande förslag till regelförbättringar. Rådet har redan behandlat och lämnat några förenklingsförslag till regeringen i form av väl genomarbetade utredningar och flera ytterligare är under behandling.

NNR anser att Förenklingsrådets funktion behöver permanentas samt medel tillsätts för att rådet ska kunna utvidga och förstärka sitt arbete. Förenklingsrådet skulle kunna utgöra en del av svaret på det behov av utvärdering av befintliga regelverk som NNR skriver om i detta remissvar. Det bör i detta sammanhang påpekas att Förenklingsrådets arbete inte ska ersätta regeringens eget arbete med regelförbättring av befintlig lagstiftning utan ska ses som en viktig resurs och ett viktigt komplement.

Uppgiftslämnande

I avsnitt 5.6.10 tar utredningen upp behovet av att underlätta företagens uppgiftslämnande och föreslår att Regeringen genomför kvarvarande förslag från utredningen Uppgiftslämnarservice för företagen (SOU 2015:33). Det finns även intressanta förslag i utredningen En reform för datadelning (SOU 2023:96), däribland att skyndsamt förbättra möjligheterna till uppgifts- och datadelning mellan myndigheter, som skulle kunna genomföras. NNR noterar i detta sammanhang att samtliga myndigheter, kommuner och regioner sedan den 1 december 2025 får dela information med varandra för att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda brott, felaktiga utbetalningar, fusk och andra typer av regelöverträdelser. Brottförebyggande är för närvarande kanske ett starkare skäl än behovet av att minska företagens uppgiftslämnande och stärka Sveriges konkurrenskraft, men NNR menar att detta kan tjäna som exempel på vad som är möjliga rättsliga justeringar för att åstadkomma en lättad uppgiftslämnarbörda.

Hinder för att, efter medgivande från berört företag, utbyta även uppgifter som vid utlämnande skulle omfattas av sekretess bör i möjligaste mån tas bort, med målet att alla uppgifter i erforderlig omfattning med bibehållen sekretess ska kunna delas inom offentlig sektor på såväl nationell, regional som kommunal nivå. Angående konsekvenserna av detta skriver utredningen att "förenklat, automatiserat och samordnat uppgiftslämnande, liksom information till företagen, kommer successivt att minska kostnaderna även för myndigheterna." NNR delar den bedömningen och anser att:

- uppgifter bara ska samlas in när nyttan är klar, proportionaliteten är visad och det finns en tydlig användning i myndigheternas uppdrag. Konsekvensutredningar ska redovisa administrativa kostnader och alternativ (t.ex. urval, registerdata) innan ny insamling beslutas;
- företag ska lämna uppgifter en gång; myndigheter ska återanvända data och samordna variabler över förvaltningsgrenar i stället för att duplicera insamlingar;
- uppgiftsinsamling ska flyttas från ad hoc-enkäter till stora, digitala källor (t.ex. digitala årsredovisningar, e-fakturor, kassaregisterdata, bokföringsfiler) för att undvika direktinsamling från företagen;
- utformningen ska undvika att företag behöver lämna känslig affärsinformation och myndigheter ska vara tydliga med hur uppgifter hanteras och skyddas.

EU och Implementeringsrådet

I avsnitt 5.6.9 adresseras framförallt EUs regelgivningsarbete, den svenska EU-beredningsprocessen och implementeringen av EU-regelverk. Det konstateras att det krävs bättre underlag i arbetet med EU-regler, att processerna i Regeringskansliet behöver förbättras och att befintliga möjligheter till minskad regelbörda bör nyttjas, något NNR också instämmer i

och finner är viktigt. Flertalet förslag lämnas också i dessa delar vilka NNR i stor utsträckning instämmer i. Vi har dock en del tillägg och kommentarer kring en del av förslagen som vi tar upp nedan.

Förslag lämnas om att regeringen bör fortsätta att driva på för förenkling i EU-samarbetet. Vidare föreslås att regeringen bör aktivt och prioriterat följa upp pågående och nya initiativ med att förenkla EU-regelverken. NNR ser positivt på förslaget men vill lägga till att regeringen bör driva på inte bara förenkling utan också regelförbättring i EU-samarbetet. Det handlar både om att göra tidiga inspel på såväl förenklningar och förbättringar som att aktivt och prioriterat följa och följa upp pågående och nya initiativ.

Som påpekats ovan är regelförenkling förvisso en viktig del av regelförbättringsarbetet för att minska regelbördor och göra befintliga regler enklare. Regelförbättring är dock mycket bredare och det begrepp som bör användas då det handlar om att förbättra kvaliteten och effektiviteten av EU-lagstiftning genom hela policycykeln genom att använda och fortsatt utveckla de principer och verktyg som finns för regelförbättringsarbetet.

NNR vill i detta sammanhang påminna om att Sverige också bör driva på för en revidering av det Interinstitutionella avtalet för bättre lagstiftning för att åstadkomma ett större ansvar från rådet och parlamentet att verkligen göra konsekvensbedömningar av väsentliga ändringar till kommissionens förslag, ta större ansvar för förenklingsförslag och hålla nere regelbördan. Ökad transparens i triloger är en annan fråga som NNR också vill nämna.

När det gäller den målsättning som det hänvisas till kan vi konstatera att en del har hänt efter det att betänkandet skrevs. Kommissionens arbete med förenkling och det mål som satts för detta har bl.a. ändrats och vidgats från rapporteringskostnader till administrativa kostnader. NNR menar att det är viktigt att kommissionen under sitt mandat fortsätter sitt arbete med att uppnå de målsättningar som satts avseende minskning av de administrativa kostnaderna. Då administrativa kostnader dock endast utgör en mindre del av företagens regelkostnader anser NNR att regeringen bör driva på för att målsättningen i ett nästa steg utvidgas till att också omfatta andra fullgörandekostnader för företag.

NNR har under lång tid efterfrågat förstärkningar av det svenska arbetet med EU-lagstiftning och processen kring detta och har lämnat förslag kring detta i olika rapporter.¹ NNR välkomnar de förslag utredningen lägger fram kring bl.a. förbättrad dialog med näringslivet kring nya EU-initiativ och att "processerna bör stramas upp" samt kring samhällsekonomiska analyser och bättre belysning i olika dokument av EU-regleringars konsekvenser för företag i Sverige. Här vill vi också lyfta fram att en viktig del i detta är också att överväga om behov av EU-lagstiftning verkligen finns eller om möjliga alternativ till lagstiftning istället föreligger. Vi delar också de behov och förslag som lyfts i betänkandet kring kulturen och förhållningssättet hos RKs tjänstemän beträffande relationerna med näringslivet.

Det är av stor vikt med en tidig dialog med näringslivet kring kommande EU-initiativ av särskilt intresse för svenska företag. Implementeringsrådet har här fått en viktig roll för näringslivet som bör behållas och stärkas. Rådet har upprättat egna väl fungerande processer för konsultation med berört näringsliv kring de EU-initiativ som rådet prioriterat och har på kort tid levererat samlade underlag till ansvariga departement i frågor av särskilt intresse för svenska

¹ [Starkt-konkurrenskraft-genom-ett-effektivare-genomforande-och-tillampning-av-EU-lagstiftning.pdf](#) och [Effektivt-implementerad-och-tillampad-EU-ratt.pdf](#)

företag som vi uppfattat har varit till stor nytta i EU-förhandlingarna, t ex Green Claims, Avskogningsförordningen. NNR ser inte att de referensgrupper hos ESV (Statskontoret) som kommittén föreslår skulle kunna användas på ett effektivt sätt för detta ändamål.

Angående regeringens samråds- och referensgrupper för EU-frågor vill NNR understryka att dialog bör ske från ett tidigt stadium för diskussion av problem, möjliga alternativa lösningar och konsekvenser och under hela regelgivningsprocessen.

Implementeringsrådet kan bidra med ett viktigt tidigt samlat underlag till regeringen kring konsekvenserna för näringslivet av kommande EU-initiativ som bör nyttjas vid framtagande av svenska positioner. Ansvar och genomförandet av dialogen och inrättande av ev. samråds- och referensgrupper för detta bör ligga på ansvariga departement och myndigheter och bör ske direkt med berört näringsliv. Inte heller här ser vi att de referensgrupper hos ESV som föreslås kan vara till någon större nytta.

Det är också viktigt med transparens kring de dialoggrupper som finns och att de som sitter med i grupperna har något konkret att bidra med kring konsekvenser för näringslivet och möjliga lösningar. Om flera departement berörs behöver dialogen ske gemensamt, detsamma gäller för myndigheterna. Samråd bör också ske angående uppföljning och utvärdering av införda EU-regler inkl. implementering och tillämpning. Här har också det nya Förenklingsrådet en viktig roll i att adressera ev. överimplementering i befintliga svenska regler av EU-lagstiftning.

När det gäller att ”ytterligare utveckla metoder och arbetssätt” vill NNR lyfta fram vårt förslag om ökat nordiskt samarbete kring ny EU-lagstiftning vid genomförande och tillämpning (se NNRs rekommendationer i rapporten <https://nnr.se/wp-content/uploads/Starkt-konkurrenskraft-genom-ett-effektivare-genomforande-och-tillampning-av-EU-lagstiftning.pdf>). NNR vill också uppmärksamma att Implementeringsrådet har tagit fram en särskild beräkningsmodell som är ett ramverk för att analysera och kvantifiera den administrativa bördan och kostnadspåverkan för svenska företag vid införandet av EU-lagstiftning, syftande till att undvika överimplementering. Implementeringsrådet använder beräkningsexempel och principbaserade analyser (t.ex. genom att jämföra med andra länders implementering) för att ge underlag till regeringen, med fokus på att minska kostnader och stärka konkurrenskraften genom att ligga nära miniminivån i EU-rätten.

Implementeringsrådet

Implementeringsrådet är en funktion som NNR länge efterfrågat. Som anges ovan har Implementeringsrådet en viktig roll att fylla i att prioritera och ge underlag till regeringen i frågor av särskilt intresse i kommande EU-lagstiftning.

Rådet har också en viktig roll att ge rekommendationer kring implementering när ett EU-initiativ har beslutats. I dagsläget har rådet fyra veckor på sig efter att beslut fattats av EU kring ett EU-initiativ att komma med en rekommendation. Det händer dock inte sällan att problem och utmaningar kring kommande implementering och tillämpning uppdagas först efter dessa fyra veckor. Tidsspannet för när rådet kan komma in kan därför behöva utvidgas för bästa effekt.

NNR har inför inrättandet av Implementeringsrådet och Förenklingsrådet i sin rapport <https://nnr.se/wp-content/uploads/Effektivt-implementerad-och-tillampad-EU-ratt.pdf> adresserat några ”Övergripande förutsättningar som behövs för att rådets arbete ska få effekt” såsom Mottagningsfunktion och att följ eller förklara, transparens och en samlad webbplats och principer och kriterier för rådets arbete. De två förstnämnda tas upp i en tidigare del av remissyttrandet.

Produktivitetskommissionen tar på sidan 219 upp att befintliga möjligheter till minskad regelbörda bör nyttjas, dvs överimplementering bör undvikas. Utredningen föreslår principer som bör användas för detta ändamål. NNR vill uppmärksamma om att Implementeringsrådet har antagit Principer för genomförande och tillämpning samt Kriterier för att definiera vad som utgör överimplementering. [Implementeringsrådet-delredovisning-2025-20250228.pdf](#) som NNR anser istället bör användas och fastslås av regeringen, för att alla inblandade ska ha en gemensam utgångspunkt.

På sidan 220 tar Produktivitetskommissionen upp så kallade grannkontroller (även kallade neighbour checks). Detta är något NNR länge efterfrågat och ser kan vara till stor nytta. NNR menar att sådana behöver utvecklas i Sverige och bör genomföras av såväl utredningar, departement och myndigheter, både för att stämma av kring hur man planerar att genomföra eller tillämpa en EU-regel samt kring hur man genomfört och tillämpar ett regelverk, för att se om det finns en mer effektiv lösning (se NNRs rapporter <https://nnr.se/wp-content/uploads/Starkt-konkurrenskraft-genom-ett-effektivare-genomforande-och-tillampning-av-EU-lagstiftning.pdf> och <https://nnr.se/wp-content/uploads/Effektivt-implementerad-och-tillampad-EU-ratt.pdf>)

Övriga synpunkter

Överlappande regelverk

Utredningen tar på sidan 199 upp problem med överlappande regelverk och menar att man redan i konsekvensutredningen behöver bedöma behov av myndighetssamverkan i tillämpningen av aktuellt regelverk. NNR tillstyrker detta.

Kvantitativt mål

NNR noterar att Produktivitetskommissionen i avsnitt 5.7 Förslag som utredningen valt att inte gå vidare med, tar upp möjligheten att sätta kvantitativa mål för hur mycket volymen regler bör minska. Utredningen menar dock att fortsatt mäta företagens kostnader för att uppfylla regler är relevant men att metoderna för att mäta kostnaderna inte är särskilt robusta. I detta sammanhang tas också principen OIOO (One In One Out) upp (s 197 i utredningen). Även om den samhällsekonomiska analysen visar en positiv nettoeffekt av ett regelförbättringsförslag (större nytta än kostnader) så bör regelgivaren alltid undersöka om någon annan regel kan förenklas eller tas bort för att kompensera för ökad bruttobörda för regelsubjekten. NNR finner detta en intressant och relevant tanke utifrån behovet av en på totalen minskad regelbörda. NNR har särskilt kritiserat det nuvarande, relativa målet (regelkostnader som andel av BNP) eftersom det kan dölja faktiska kostnadsökningar för företagen, när BNP växer.

NNR menar att Sverige istället behöver ett förenklingsmål utformat som ett tydligt, renodlat nettomål som omfattar alla typer av regelkostnader, både administrativa-, fullgörande- och investeringskostnader. Företagens totala regelkostnader (netto) bör minska med 10 miljarder kronor under perioden 2025-2035, samtidigt som kostnaderna inte bör öka något enskilt år under tidsperioden (NNR hänvisar i detta sammanhang till en utförligare beskrivning i brev från NNR samt dess medlemmar Svenskt Näringsliv och Företagarna, ställt till Energi- och näringsminister Ebba Busch daterat 2025-06-10). En årlig redovisning av kostnadsutvecklingen bör göras på såväl områdesnivå som på departementsnivå. Denna tanke om att reducera antalet

regler hänger nära samman med utvärderingsinstrumentet genom att vid införandet av varje ny regel också göra en bedömning av om det krävs en bredare utvärdering av området.

Regelförbättring på kommunal nivå

I avsnitt 5.6.11 tar utredningen upp tre kompletterande åtgärder för enklare regler och förbättrad regeltillämpning. NNR vill här särskilt understryka det tredje förslaget som handlar om att utreda om det är nödvändigt att i kommunallagen förtydliga kommunala myndigheters serviceskyldighet. Utredningen skriver att det därför kan finnas skäl att överväga att i kommunallagen tydliggöra kommunala myndigheters serviceskyldighet för att uppnå högre kvalitet och likvärdighet. NNR tolkar detta som att regelförbättringsarbetet skulle kunna tolkas in i den kommunala serviceskyldigheten vid en uppdaterad formulering av densamma. NNR menar att det för den nationella konkurrenskraften är helt avgörande att få in åtgärder som förenklar på den lokala nivån, där de allra flesta små och mellanstora företag har sina huvudsakliga myndighetskontakter. Utredningen Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60) föreslog dessutom i sitt betänkande att regeringen tillsätter en utredning som bör titta på hur kommunerna ska arbeta med genomförandet av målen för förenklingspolitiken samt arbeta med tillämpning av service- och rådgivningsskyldigheterna enligt förvaltningslagen. NNR ställer sig helt bakom detta och menar att är absolut nödvändigt att knyta ihop statens regelförbättringsarbete med kommunerna för att tillräcklig utväxling av regelförbättringsarbetet ska uppnås.

I avsnitt 5.6.4 tar Utredningen upp den del i regelgivningsprocessen som handlar om att inhämta synpunkter från näringsliv och andra. Här betonar utredningen behovet av att även kommuner, regioner och statliga myndigheter ska kunna lämna synpunkter via en applikation såsom verksamt.se. NNR vill i detta sammanhang understryka att kommunerna behöver involveras mer i regelförenklingsarbetet, inte bara för synpunkter utan också för åtgärder. Det behöver finnas krav på kommunerna att aktivt arbeta med regelförenkling.

Produktivitetskommissionen avslutar sin konsekvensutredning av förslagen med att konstatera att *"Vad gäller de mer direkta offentligfinansiella effekterna kommer förenklade regelverk – som uppstår genom bättre beslutsunderlag, mer omprövning och rationell implementering av EU-beslut – successivt även att minska myndigheternas kostnader, bl.a. för tillsyn och kontroll. Vidare kommer en mer samordnad och automatiserad uppgiftsinhämtning att successivt minska kostnaderna för staten. Sammantaget bedömer Produktivitetskommissionen att förslagen på ett par års sikt är nettopositiva för de offentliga finanserna även vad gäller de direkta effekterna."* NNR menar i detta sammanhang att vinsterna för företagen med en förbättrad regelgivningsprocess (inklusive utvärderingar) naturligtvis är det centrala, men att positiva effekter i form av sänkta kostnader för myndigheterna är till gagn för alla parter. Bättre och mer kostnadseffektiva regler ökar företagens förtroende för myndigheterna vilket kan få många positiva effekter i myndighetsutövningen, bl.a. en bättre arbetsmiljö för tillsynspersonal.

Slutsats

NNR välkomnar utredningen och många av dess förslag, vilka är mycket positiva ur ett regelförbättringsperspektiv. NNR finner det avgörande för regelförbättringsarbetet att stärka oberoendet och resurserna hos de förenklingsfunktioner som redan finns idag och som är under uppbyggnad samt att inkludera dessa funktioner i de eventuella organisatoriska förändringar

som kan behövas. Centralt är också att det finns ett tydligt ledarskap och adekvata resurser för att styra detta arbete från en central aktör såsom Regeringskansliet.

Konsekvenserna av en flytt av Regelrådets funktion från Tillväxtverket till ESV (Statskontoret) behöver utredas och redovisas så att den kompetens och erfarenhet som byggts upp inom och i anslutning till Regelrådet inte försvinner eller försvagas innan ett eventuellt beslut om detta kan fattas.

August Liljeqvist
Näringslivets Regelnämnd